

Alkotmánybíróság - 1535 Budapest, Pf. 773.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [redacted] és [redacted]
[redacted] és [redacted]
[redacted] és [redacted]

[redacted] indítványozók saját nevünkben – meghatalmazott jogi képviselőnk, dr. Hüttl Tivadar ügyvéd (1136 Budapest, Tátra u. 15/b.; [redacted] ügyvédi igazolvány száma: Ü-117077; elektronikus levelezési cím: huttl@tasz.hu; e-kapcsolattartási: 50241587#cégkapu; adószám: 50241587-1-41; meghatalmazás F/1. számú mellékletként csatolva)) útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztjük elő:

Kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 8. § (2) bekezdés „annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti” fordulatának alaptörvényellenességét, mert sérti az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdésében rögzített nevelési szabadságunkat, valamint ezzel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, és az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt.

Kérelmünk indokolásaként az alábbiakat adjuk elő:

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

- a) A támadott jogszabály pontos megjelölése, a tényállás rövid ismertetése és a bírói út hiánya
- aa) A támadott jogszabály pontos megjelölése

Az Nkt. 8. § (2) bekezdésének megsemmisíteni kért fordulatát a közneveléssel összefüggő egyes törvények módosításáról és a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény hatályon kívül helyezéséről szóló 2019. évi LXX. törvény (a továbbiakban: Módtv.) módosította. Az Nkt. 8. § (2) bekezdésének első mondata szerint a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A módosítás 2019. július 26-ai hatályba lépése előtt az Nkt. 8. § (2) bekezdése azt is kimondta, hogy a jegyző – az egyházi és magán fenntartású intézmények esetében a fenntartó – a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti, felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja. A módosítás hatályba lépése a felmentés lehetséges időtartamán oly módon változtatott, hogy azt követően a felmentés

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 0 1 8 2 3 - 0 / 2019	
Érkezett: 2019 NOV 13.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 2 db	<i>[Signature]</i>

lehetősége csak annak az évnek az augusztus 31. napjáig adott, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti, ez a rendelkezés pedig a 2. pontban kifejtett érdemi indokolás szerint Alaptörvényben biztosított jogunk sérelmét okozza.

Az Alkotmánybíróság a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatban már vizsgálta az Nkt. 8. § (2) bekezdésének korábbi, jelen rendelkezéstől szövegszerűen és tartalmában eltérő, 2019. július 26-áig hatályban lévő változatát, és annak alaptörvény-ellenességét nem állapította meg. A határozat szerint az Nkt.-nek az óvodai nevelést hároméves kortól kötelezően előíró, de a felmentést a gyermek ötödik életévéig lehetővé tevő 8. § (2) bekezdése az Alaptörvénnyel összhangban áll. Abban, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányosnak találta a hároméves kortól kötelező óvodai nevelés előírását, panaszunk 2. pont b) alpontjában kifejtettek szerint meghatározó szerepe volt annak, hogy a törvény lehetőséget biztosított a gyermek öt éves koráig a felmentésre.

Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a) pontja alapján arra terjed ki a hatásköre, hogy megsemmisítse az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályi rendelkezéseket; arra azonban nincs lehetősége, hogy a norma korábban hatályos változata szerint állapítsa meg a szabályozás Alaptörvénnyel összhangban álló tartalmát. Indítványunkban azért csupán az „annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti” fordulatnak a megsemmisítését kérjük, mert a 8. § (2) bekezdés második mondatának teljes megsemmisítése a kötelező óvodai nevelés alóli felmentés lehetőségének teljes megszüntetésével járna. A felmentés lehetőségének megsemmisítése folytán a hároméves kortól kötelező óvodai nevelés előírása kivételt nem engedő szabályként a törvény korábbi szövegváltozatánál is nagyobb beavatkozással járna a szülői nevelési szabadságba, ezért nem orvosolná, hanem tovább fokozná az Alaptörvényben biztosított jogunkat a módosítás folytán ért sérelmet.

Az óvoda utolsó évében az Nkt. 8. § (1) bekezdése szerint hangsúlyos célként jelenik meg az iskolai nevelés-oktatásra való felkészítés. Ha az Alkotmánybíróság indítványunknak helyt ad, az „annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti” fordulat megsemmisítésével az a helyzet állna elő, hogy a jegyző korlátlanul, akár az óvoda utolsó évében zajló iskola-előkészítő felkészítésre kiterjedően is felmentést adhatna az óvodai nevelésben való részvétel alól. Ez azonban nem okozná a gyermek jogainak sérelmét, hiszen a jegyző (későbbiekben pedig a Kormány által erre kijelölt szerv) az egyedi döntések meghozatalakor megfelelően figyelembe tudja venni az utolsó óvodai év különleges funkcióját, és erre tekintettel adhat helyt, vagy – szükség szerint – utasíthatja el a felmentési kérelmet.

Az Abtv. 45. § (1) bekezdése szerint a megsemmisített jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés az Alkotmánybíróság megsemmisítéséről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszti, és e naptól nem alkalmazható. Az Abtv. 45. § (4) bekezdése azonban azt is egyértelművé teszi, hogy ezek a szabályok nem kötik feltétlenül az Alkotmánybíróságot, mivel az Alkotmánybíróság ettől eltérően is meghatározhatja az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabály hatályon kívül helyezését és a megsemmisített jogszabály általános alkalmazhatatlanságát, ha ezt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja.

bízva számítottunk arra, hogy a felmentési kérelmet beadhatjuk még nyár végén is. Mivel az új szabályozás teljesen váratlanul ért minket, egyáltalán nem tudtunk azzal számolni, hogy [REDACTED] számára az óvodaválasztásnak igazi tétje lesz, így nem követtünk el mindent, hogy a számára legmegfelelőbb intézményt válasszuk. Ilyen körülmények között kell majd megküzdnie [REDACTED] eddigi élete legnagyobb kihívásával, a kistestvér fogadásával.

ac) A bírói út hiánya

Az Nkt. 8. § (2) bekezdésének támadott fordulata értelmében a jegyző kizárólag annak az évnek az augusztus 31. napjáig adhat felmentést az óvodai foglalkozáson való kötelező részvétel alól, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti. A szabályozás szerint tehát azon gyermekek számára, akik életkoruk miatt nem felelnek meg a törvény által állított feltételeknek, nem áll rendelkezésre a felmentés lehetősége. Mivel gyermekünk ebbe a körbe tartozik, esetében a kérelem benyújtásának nincs törvényi alapja {Hasonlóan: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [42]}. A felmentés lehetőségét kifejezetten a törvény zárja ki, a jegyző érdemben nem tud döntést hozni kérelmünkről, mert csak a kérelem benyújtásához szükséges törvényi feltételek hiányát tudja megállapítani, így tehát nem születethet olyan döntés, amelynek jogszerűségét bíróság előtt közigazgatási jogvita tárgyává tehetnénk.

Alaptörvényben biztosított jogunk sérelmét nem az alaptörvény-ellenes norma jegyző (vagy később a bíróság) általi alkalmazása okozza, hanem a norma hatályosulása folytán közvetlenül váltja ki az alapjogsérelmet, köszönhetően annak, hogy maga a norma zár ki minket azon jogosulti körből, akiknek ügyében felmentést engedélyezhető döntés születethet, illetve akik egyáltalán ilyen kérelmet előterjeszthetnek.

Az alkotmányjogi panasz befogadási feltételeinek Ilyen értelmezése áll összhangban a gyermekek jogaival is. A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény, amelyet az 1991. évi LXIV. törvény hirdetett ki, általános elvként rögzíti, hogy a bíróságok minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban [3. cikk (1) bekezdés]. Az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának álláspontja szerint a gyermek mindenképp felett álló érdeke jogértelmezési alapelv is, amelynek értelmében a jogszabályi rendelkezésnek azt az értelmezési lehetőségét kell választani, amely a legeredményesebben szolgálja a gyermek mindenképp felett álló érdekét. [General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), para. 6.] Adott esetben az alkotmányjogi panasz benyújtása feltételeit úgy kell értelmezni, hogy az a gyermek jogai érvényesítésének legteljesebb lehetőségét nyújtsa; bizonyosan nem állhat összhangban a gyermek mindenképp felett álló érdekével egy olyan interpretáció, amely alapján a gyermeknek hónapokig jogsértést kell elszenvednie, ameddig a *szükségképpen* kedvezőtlen bírósági döntés az ügyében megszületik. Nem szolgálhatja a gyermek érdekét az, ha az alkotmányjogi panasz által biztosítható jogvédelem előfeltételeként megkövetelnék, hogy egy olyan helyzetben vigyenek végig egy hatósági, majd bírósági eljárást, amelynek a megindítására a jogszabályok eleve nem is adnak lehetőséget.

b) A jogorvoslati eljárás hiánya

Az *ac)* alpontban kifejtettekből következik, hogy nincs számunkra olyan jogorvoslati eljárás, amelytől a jogsérelem orvoslását remélni lehetne. A támadott rendelkezés kirekeszt bennünket a felmentés indítványozóinak lehetséges köréből, emiatt pedig egyúttal a felmentés elutasítása esetén nyitva álló bírói jogorvoslat lehetőségéből is. Mivel ezen a helyzeten egyedül az Alkotmánybíróság változtathat a norma megsemmisítésével, a jogsérelem orvoslása kizárólag az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasztól várható.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet benyújtani. Az Nkt. megsemmisíteni kért rendelkezése az azt módosító Módtv. 2019. július 18-ai kihirdetését követő nyolcadik napon, 2019. július 26-án lépett hatályba. Az indítvány benyújtására nyitva álló határidőt így megtartottuk.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

A megsemmisíteni kért, ránk nézve közvetlenül hatályosuló rendelkezés tekintetében érintettségünk személyes jellegű, figyelemmel arra, hogy az kizárja annak lehetőségét, hogy kisfiunkat [REDACTED] a jegyző felmenthesse a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól. Az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése szerint a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést. Az Alkotmánybíróság azt is kimondta, hogy ez a szülői jogosultság kizárólag a gyermek jogai és a szülőket terhelő kötelezettségek kontextusában értelmezhető {3018/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [32]}. A támadott rendelkezés tehát abban korlátoz bennünket, hogy milyen módot választhatunk a gyermekünk irányában az Alaptörvény XVI. cikk (3) bekezdésében rögzített gondoskodási kötelezettségünk ellátására. Az 1. ab) alpontban kifejtettek szerint kisfiunk esetében szülőként azt a döntést tartottuk volna helyesnek, ha [REDACTED] ebben az évben még nem megy óvodába, ezért erre az évre felmentést kértünk volna a jegyzőtől. A felmentés indokoltságát a gyermek családi körülményei és sajátos helyzete esetünkben az 1. ab) alpontban kifejtettek szerint messzemenően indokolta. A megsemmisíteni kért rendelkezés hatályba lépésével szülői nevelési szabadságunk sérült, mert nem tudtuk meghozni az általunk szülőként helyesnek tartott döntést gyermekünk óvodai nevelésben való részvételének kezdetével és a felmentés kezdeményezésével kapcsolatban.

Az érintettségünk jelenleg is fennáll, tehát aktuális, mert [REDACTED] jelenleg is óvodába jár, az óvodalátogatás tekintetében nem tud tehát érvényesülni az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése szerinti nevelési szabadságunk.

Ezt a helyzetet a támadott szabály pusztá hatályba lépése idézte elő, hiszen [REDACTED] korábban – annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben az ötödik életévét betölti – felmenthető lett volna a kötelező óvodába járás alól. A nevelési szabadság sérelmét a támadott szabály hatályba lépése önmagában idézte elő, az ránk nézve közvetlenül hatályosult. Alaptörvényben biztosított jogunk sérelme a szabály hatályosulásával bekövetkezett, az indítvány 1. ac) és b)

alpontjaiban kifejtettek miatt nem is létezik olyan eljárás, amely a jogsérelem közvetítésére szolgálhatna.

A fentiek szerint indítványozói státuszunk a befogadási eljárásban megkívánt kvalifikált érintettség mindhárom elemének megfelel.

e) Annak bemutatása, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések alkalmazása vagy közvetlen hatályosulása során felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést. Ez a nevelési szabadság azzal összefüggésben értelmezhető, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése szerint minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Ugyanezen cikk (3) bekezdése szerint a szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni – a szülői nevelési szabadság egyik egyértelmű határa tehát, hogy a gyermek szüleitől megkapja az őt megillető védelmet és gondoskodást. Abban azonban, hogy a szülő pontosan hogyan és milyen módon biztosítja ezt a védelmet és gondoskodást, a szülőt megilleti a döntés szabadsága. A gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam kötelességét is megalapozza a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére, azonban a magánszférában a gondoskodás és védelem joga és kötelessége elsősorban szülőket illeti {3080/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [50], 3018/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [34], 21/1996. (V. 17.) AB határozat, ABH 1996, 74, 80}. Az a kérdés, hogy egy szülő feltétlenül óvodai nevelés keretében, vagy más, az intézményesen biztosított keretektől eltérő közegben látja-e saját gyermeke számára megfelelőnek a korai fejlesztést és szocializációt, a szülői nevelési szabadságot érintő kérdés. Magyarországon ezt a szabadságot az Nkt. 8. § (2) bekezdése már eddig is korlátozta, mégpedig kétszeresen is. Egyrészt a gyermek a törvény szerint abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. E szabályozás mellett a szülői nevelési szabadság már csak a felmentés lehetőségén keresztül érvényesülhetett, ezért az a kérdés, hogy a felmentés lehetősége a gyermek hányadik életévének betöltéséig adott, valójában annak a kérdése, hogy a jogalkotó hol húzza meg azt a határt, ameddig a szülő szándéka érvényesülhet saját gyermekének korai fejlesztésével és annak módjával kapcsolatban. Másrészt a felmentés lehetősége már a Módtv. hatálybalépése előtt is csak az ötödik életévüket még be nem töltött gyermekekre állt nyitva, azaz a jogalkotó kötelezően és visszautasíthatatlanul előírta az iskolai tanulmányok megkezdése előtti évre nézve az óvodába járás kötelezettségét. Kiemelendő, hogy annak megítélése, hogy a jogalkotó mennyiben korlátozza a szülő választási szabadságát a gyermekének adandó nevelés tekintetében, független attól, hogy a szülő ténylegesen él-e a választás lehetőségével. Másként fogalmazva: a szülő döntési szabadságának korlátozása minden érintett szülővel szemben fennáll, függetlenül attól, hogy adott esetben a szülő nevelési szabadsága alapján meghozott szülői döntése az óvodalátogatás mellett szól. Ugyanis amennyiben a felmentés lehetősége bizonyos korcsoportokra nézve megszűnik, az óvodalátogatás ezekben az esetekben immár nem a szülő döntésén alapul, hanem a jogalkotói (tehát az állami) akaraton. Az ügy fő kérdése éppen az a dilemma, hogy a szülői nevelési szabadság és az államot a gyermek vonatkozásában terhelő intézményvédelmi kötelezettség mikor áll egyensúlyban, illetve van-e alkotmányos indoka

annak, hogy a jogalkotó a szülői nevelési szabadságot a korábbiakhoz képest nagyobb mértékben szorítja vissza az állami beavatkozással szemben. Álláspontunk szerint ez az alkotmányjogi probléma kimeríti az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés kategóriáját.

f) Res iudicata (ítélt dolog)

Bár az Alkotmánybíróság a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatban már vizsgálta az Nkt. 8. § (2) bekezdését, ez a vizsgálat egy korábbi, jelen indítványban megtámadott rendelkezéstől szövegszerűen és tartalmában (a jogkorlátozás terjedelmében) is eltérő szabályra vonatkozott. Erre tekintettel – és a hatáskörök eltérésére figyelemmel – jelen alkotmányjogi panasz sem az Abtv. 24. § (3) bekezdése, sem pedig a 31. § (1) bekezdése alapján nem minősül ítélt dolognak.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

Az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése szerint a szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

Jelen indítvány azt állítja, hogy az Nkt. 8. § (2) bekezdés „annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti” fordulata megsérti az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése szerinti szülői nevelési szabadságunkat, amely arra is kiterjed, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (3) bekezdése szerinti, gyermekünk irányában fennálló gondoskodási kötelezettségünket a (2) bekezdésben biztosított nevelési szabadsággal összhangban, legjobb meggyőződésünk szerint gyakoroljuk.

Ezen kívül azt is állítjuk, hogy a támadott, 2019. július 18-án kihirdetett és a kihirdetést követő nyolcadik napon hatályba léptetett rendelkezés hatályba lépése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét is okozta, mert nem biztosította a jogszabály alkalmazására való kellő felkészülési időt.

Az Abtv. 26. §-a szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó „Alaptörvényben biztosított jogának sérelme”, illetve „alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán” bekövetkezett jogsérelem esetén nyújtható be. Ez a feltétel az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése szerinti szülői nevelési szabadság vonatkozásában nyilvánvalóan teljesül, álláspontunk szerint pedig B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban szintén lefolytatható a vizsgálat. Az Alkotmánybíróság a jogbiztonság követelményének sérelmére való hivatkozást hagyományosan két esetben, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetén vizsgálja [például 3047/2016. (III. 22.) AB határozat, 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat]. Jelen indítvány a jogállamiság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos követelmények közül a kellő felkészülési idő hiányát sérelmezi, amely a fentiek szerint alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgálhat.

b) A megsemmisíteni kért jogszabály, jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének indokolása

ba) Az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése szerinti szülői nevelési szabadság sérelmének indokolása

Az Alkotmánybíróság az alapvető jogok biztosának indítványára már vizsgálta az Nkt. kötelező óvodáztatásra vonatkozó szabályait, és ennek részeként – az akkor hatályba lépés előtt álló, a jelenlegitől különböző tartalmú – 8. § (2) bekezdést is.

Az Nkt. vonatkozó szabályozása a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 24. § (3) bekezdésének helyébe lépett, amely kimondta, hogy a gyermek abban az évben, amelyben az ötödik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától napi 4 órát köteles óvodai nevelésben részt venni. A törvény 69. § (1) bekezdése szerint a gyermeket kérelemre az óvodai nevelés keretében folyó iskolai életmódra felkészítő foglalkozások alól is fel lehetett menteni. A döntést az óvoda vezetője hozhatta meg, ha ezt a gyermek családi körülményei, képességének kibontakoztatása, illetve sajátos helyzete indokolta. Az Nkt.-nak az alapvető jogok biztosa indítványa nyomán vizsgált szabályozása a gyermek hároméves korától kötelezővé tette az óvodalátogatást, továbbá kizárta, hogy az iskola-előkészítő évben fel lehessen menteni a gyermeket az óvodába járás kötelezettsége alól, a fennmaradó időszakra a felmentésről való döntés jogkörét pedig a jegyzőre telepítette.

A 3046/2013. (II. 28.) AB határozatban az Alkotmánybíróság a kötelező óvodáztatással kapcsolatban megállapította, hogy az óvodai nevelés a gyermek Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglalt jogai érvényesülése érdekében, testi és szellemi fejlődésének biztosításával, „hangsúlyosan az iskolai tanulmányok előkészítését, a közösségi beilleszkedést szolgálja” [40]. Az érvelés szerint ezeknek a céloknak az elérése szükségessé teszi az óvodai nevelést, ettől függetlenül azonban a kötelező óvodalátogatás előírása arányossági kérdéseket felvetet [40]-[41]. Az arányosság értékelésekor az Alkotmánybíróság arra a körülményre volt tekintettel, hogy bár az Nkt. 8. § (2) bekezdése a három éves korhatárt főszabállyá teszi, alkalmazása alól kivételt enged: a szülő kérésére az ötödik életév betöltéséig széles körben lehetőséget ad a felmentésre [42]. Az Alkotmánybíróság a határozatban egyértelművé tette, hogy a kötelező óvodalátogatás előírása kifejezetten a széleskörű felmentési lehetőségre való tekintettel nem tekinthető aránytalan jogkorlátozásnak az elérni kívánt célhoz képest [45].

Az Nkt. 8. § (1) bekezdésének első mondata szerint az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, *de különösen az utolsó évében* az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Ahogyan az a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatból is kitűnt, az Alkotmánybíróság a kötelező óvodai részvétel előírását az iskolai tanulmányok előkészítését szolgáló rendelkezésként értelmezte, amelynek – mint alapjogkorlátozásnak – az arányosságát kifejezetten az biztosította, hogy a felmentés lehetősége széles körben érvényesült. A széles körű érvényesíthetőségről tanúskodik, hogy a felmentés lehetősége mindkét olyan évre (a gyermek születésének napjától függően nagyságrendileg a harmadik életév betöltésétől az ötödik életév betöltéséig tartó időszakra) nyitva állt, amelyben az iskolai nevelés-oktatás még nem az óvodai nevelés elsődleges célja.

Az Alkotmánybíróság határozatában maga is hivatkozta „A Tanács következtetései (2009. május 12.) az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről (»Oktatás és képzés 2020«)” című munkaprogramot, amely a kisgyermekkorai nevelés kapcsán azt fogalmazza meg, hogy a későbbi oktatás sikeressége alapjának növelése céljából különösen a hátrányos helyzetűek esetében 2020-ig a négyéves kor és a kötelező általános iskolai oktatásba lépési életkor közötti gyermekek legalább 95%-ának részt kell vennie a kisgyermekkorai nevelésben [3046/2013. (II. 28.) AB határozat [29]]. Álláspontunk szerint is valóban nagyon fontos, hogy a szülők a megfelelő formát válasszák a kisgyermekkorai nevelés céljainak elérésére a rendelkezésre álló számos lehetőség közül. Ezzel kapcsolatban szükségesnek látjuk felidézni a Tanács 2019. május 22-én kelt ajánlását a magas színvonalú kisgyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekről, amely definiálja is a kisgyermekkorai nevelés fogalmát. A 24. preambulumbekzdés szerint a kisgyermekkorai nevelés és gondozás – az intézményi keretektől, a finanszírozástól, a nyitvatartási időtől vagy a program tartalmától függetlenül – minden olyan szabályozott intézkedés, amely nevelést és gondozást biztosít gyermekek számára születésüktől a tanköteles kor betöltéséig, és magában foglalja az intézményes bölcsődei ellátást, a családi napközit, a magán- és az állami finanszírozású ellátást, valamint a bölcsődei és óvodai ellátást. A fogalom-meghatározás rámutat arra, hogy a kisgyermekkorai nevelés céljait egyáltalán nem csupán óvodai nevelés keretében lehetséges elérni.

A jogkorlátozás arányosságának kulcskérdése, hogy garanciaként rendelkezésre áll-e a felmentés széleskörű lehetősége. A felmentés lehetősége akkor széleskörű, ha a felmentés lefedi az óvodai nevelés nem iskolafelkészítést szolgáló éveinek teljes időtartamát. Álláspontunk szerint az indítványunkkal támadott rendelkezés - a Módtv. nyomán - a szabályozás alkotmányosságának garanciáját iktatta ki, amikor a felmentés lehetséges időtartamán oly módon változtatott, hogy a korábbi ötödik életév helyett a felmentés lehetőségét csak annak az évnek az augusztus 31. napjáig biztosítja, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti. A módosítás éppen azt a garanciát – a nem iskolaelőkészítést szolgáló éveket lefedő, széleskörű felmentési lehetőséget – távolította el törvényszövegből, amely miatt az Alkotmánybíróság a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatban nem találta a szülői nevelési szabadság alaptörvény-ellenes korlátozásának a kötelező óvodai nevelés alsó korhatárának leszállítását. Álláspontunk szerint tehát a felmenthető gyerekek körének életkori alapú korlátozása az, amely a nevelési szabadság sérelmét okozza, mivel így már nincs olyan garancia, amely biztosíthatná a hároméves kortól kötelező óvodai nevelés arányosságát.

bb) A kellő felkészülési idő hiánya által a szülői nevelési szabadságunkban előidézett sérelem indokolása

A 28/1992. (IV. 30.) AB határozat szerint a demokratikus jogállamnak törvényi garanciákkal kell megteremtenie annak reális lehetőségét, hogy a jogalanyok valóban megismerhessék a rájuk irányadó jogszabályi rendelkezéseket, és módjukban álljon magatartásukat azokhoz igazítani. Az Alkotmánybíróság idézett határozata szerint ez a követelmény – egyebek mellett – magában foglalja például azt a részkötelezettséget, hogy a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a jogszabállyal érintett személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéséhez. A

kellő felkészülési idővel kapcsolatos, a 28/1992. (IV. 30.) AB határozatban összefoglalt gyakorlatát az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően is megerősítette [például a 6/2013. (III. 1.) AB határozatban, valamint a 3209/2015. (XI. 10.) AB határozatban].

A kellő felkészülési idő tartama általános érvennyel nem meghatározható [28/1992. (IV. 30.) AB határozat], ezért mindig az adott esettől függ, hogy hossza alkotmányjogi szempontból problematikus-e. A törvény indítványunkban megsemmisíteni kért rendelkezését 2019. július 18-án hirdették ki, majd a kihirdetést követő nyolcadik napon hatályba is léptették, alig néhány napot biztosítva az óvodaválasztással kapcsolatos, még a felmentés lehetőségének tudatában meghozott döntés átgondolására. Az óvodaválasztás egy olyan döntés, amely egy kisgyermekes család esetében alapvetően kihat a mindennapokra, ezért a kellő felkészülési idő egy ilyen alapvető egzisztenciális kérdés tekintetében különösen fontos. Felkészülési időre nem csak a döntés átgondolásához, hanem a lehetőségek megismeréséhez, például a férőhelyek számának tisztázásához is szükség van. Mivel nem tudunk azzal számolni, hogy új körülményeket kell mérlegelnünk az óvoda kiválasztásakor, a szabályozás alig néhány napon belüli hatályba léptetése esetünkben konkrét sérelmet okozott, amely kihatott az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdése szerinti szülői nevelési szabadságunk gyakorlására, ezért a hatályba lépés időpontjának meghatározása az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető, a jogalkotásra vonatkozó alkotmányos kritériumokkal nem állhatott összhangban.

3. Egyéb nyilatkozatok és mellékletek

a) Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya, vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el. (1. számú melléklet)

b) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

Alulírott indítványozók nyilatkozunk, hogy **nem járulunk hozzá** személyes adataink (nevünk és gyermekünk neve) az Alkotmánybíróság honlapján történő közzétételéhez. Az Abtv. 57. § (1a) bekezdése szerinti lehetőséggel élve kérjük, hogy az Alkotmánybíróság az indítványban foglalt alkotmányossági kérelem lényegét a személyes adatok törlése mellett hozza nyilvánosságra.

c) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok

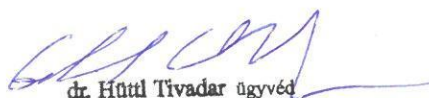
Megjegyzés: Az Abtv. 52. § (4) bekezdése értelmében az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.

- [redacted] születési anyakönyvi kivonatának másolata (2. számú mellékletek)

Kelt: 2019. november 7.

Tisztelettel,

Képv.:

dr. Hüttl Tivadar ügyvéd
1136 Budapest, Tátra u. 15/b I/1
Tel.: 06-30-341-6927
Fax: (061) 279 0755
e-mail: huttl@tasz.hu
50241587 # cégkapu
KASZ.: 36061929